Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

22 112 Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

33 009 Innovatiebeleid

26 643 Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 4396

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 juni 2026

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de schriftelijke beantwoording toe van de vragen die het lid Dassen (VOLT) over AI heeft gesteld tijdens het Commissiedebat Innovatie van 25 juni jl., zoals aldaar toegezegd door de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
W.J.M. Aerdts

kst-22112-4396
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

1
Ziet u ook dat het exportverbod voor Anthropic vergaande gevolgen heeft voor ons concurrentievermogen?

Antwoord
Als gevolg van het exportverbod heeft Anthropic voor alle gebruikers de toegang tot Fable 5 en Mythos 5 opgeschort, ook voor Amerikaanse gebruikers.[1] Dit heeft het gelijke speelveld met betrekking tot toegang tot AI daarmee niet significant aangetast. Afgelopen weekend heeft de Amerikaanse overheid Anthropic wel weer toegestaan om Mythos 5 beschikbaar te stellen aan een groep van 100 cybersecurity en infrastructuurbedrijven.[2]

Het kabinet schat momenteel de directe impact op het concurrentievermogen van een exportverbod op een individueel AI-model laag in, omdat er nog voldoende hoogwaardige alternatieven beschikbaar zijn, waaronder modellen die open source beschikbaar zijn. Tegelijkertijd is het onduidelijk hoe de markt voor AI-modellen (en AI-toepassingen gebaseerd op die modellen) zich de komende tijd zal ontwikkelen. De impact van vergelijkbare besluiten zal in de toekomst dus mogelijk anders zijn. Of het exportverbod bredere gevolgen zal hebben is niet direct duidelijk en zal ook afhangen van de mate waarin dit verbod in stand blijft. Zoals verder toegelicht in het antwoord op vraag 2 kunnen modellen als Mythos in ieder geval impact hebben op de cyberveiligheid.

De tijd dat we zonder na te denken op niet-Europese technologie konden vertrouwen ligt al lange tijd achter ons. Daarom benadrukken deze ontwikkelingen de urgentie om de Europese en nationale AI-capaciteiten fors te versterken. Deze versterkingen zijn van belang voor het Europese en nationale concurrentievermogen. Daar zet het kabinet dan ook op in. Zo wordt in de Ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat momenteel gewerkt aan een Industrieprogramma Digitale Diensten en AI. Ook zullen het nog op te richten Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie (NADI) en de Nationale Investeringsinstelling (NII) een rol spelen, zoals toegelicht in de beantwoording van vraag 9. Eerder is ook via het Nationaal Groeifonds (NGF) in AI-programma's geïnvesteerd, en investeert het kabinet in de AI-Fabriek in Groningen. Ook vanuit de Europese Commissie zijn verschillende initiatieven die de ontwikkeling van Europese capaciteiten stimuleren, zoals de initiatieven uit het AI Continent Action Plan en het recent verschenen Europese Techsoevereiniteitspakket. Na de zomer zal ik uw Kamer een brief sturen over de gevolgen van AI voor concurrentievermogen en nationale veiligheid.

2
Hoe duidt u de waarschuwing van de Five Eyes waarin bedrijfsleiders worden oproepen om sneller te reageren op de impact van AI op cyberrisico's?[3]

Zoals het NCSC actief uitdraagt is het duidelijk dat AI modellen als Mythos een dreiging vormen voor de cyberveiligheid van Nederland[4]. Het is ook aannemelijk dat een dergelijk model op den duur gebruikt wordt tegen Nederlandse belangen. De razendsnelle ontwikkelingen op het gebied van de AI en de daaruit voortvloeiende implicaties voor onze cyberveiligheid

---

[1] Statement on the US government directive to suspend access to Fable 5 and Mythos 5 \ Anthropic
[2] Trump administration partially lifts Anthropic's AI export ban - POLITICO
[3] https://www.ncsc.gov.uk/news/the-ai-shift-in-cyber-risk-why-leaders-must-act-now
[4] Anthropic's frontiermodel Mythos vraagt om directe actie | NCSC

onderstreept de noodzaak om onze algehele cyberweerbaarheid direct te verhogen. Tegelijkertijd bieden dezelfde modellen ook mogelijkheden om onze cyberveiligheid juist te verhogen. Doordat publieke technische details op dit moment nog ontbreken, is het onmogelijk om de daadwerkelijke impact van modellen zoals Mythos vast te stellen. We weten nu in ieder geval zeker dat deze modellen een structurele verschuiving in het tempo van aanvallen én verdediging betekenen.

Ik vind het hierbij wel belangrijk te benadrukken dat het verschil tussen zogeheten «frontiermodellen» en minder geavanceerde modellen mogelijk minder groot is dan de berichtgeving rond grote modelaankondigingen suggereert. Het is daarom goed om te benadrukken dat de risico's en kansen niet voortkomen uit één specifiek geavanceerd AI-model. Ook open, vrij toegankelijke AI-modellen komen steeds dichterbij dergelijke geavanceerde capaciteiten.

Om digitaal weerbaar te zijn en blijven is het voor individuele organisaties cruciaal om de basismaatregelen continu en tijdig toe te passen. Hoewel dit altijd al het geval is, benadrukt de opkomst en toegankelijkheid van AI-modellen voor het identificeren en onderzoeken van kwetsbaarheden de relevantie hiervan.

3
Bent u bereid om een AI-raad van Ministers op te zetten om snel te kunnen schakelen de komende maanden en tot stappen te komen?

Antwoord
Omdat Digitalisering en AI als domein al zijn ondergebracht binnen de Ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat, acht het kabinet het niet wenselijk daarnaast een afzonderlijke ministeriële AI-raad in te stellen met vergelijkbare doelstellingen.

Het kabinet is wel aan het inventariseren hoe (technische) kennis over AI binnen de overheid het beste kan worden geborgd. Zodra deze inventarisatie is afgerond zal ik uw Kamer hierover informeren.

4
Welke stappen gaat u deze week nog zetten om de achterstand in te halen?

Antwoord
Dit is geen nieuw vraagstuk. Het is al jaren duidelijk dat Nederland en de EU op het gebied van AI achterlopen ten opzichte van andere landen. In de Europese AI-strategie uit 2018 werd al beschreven dat een Europese strategische aanpak noodzakelijk is gezien de internationale concurrentie vanuit China en de VS.[5] Het kabinet blijft zich inspannen om de Europese en nationale AI-capaciteiten te versterken, zoals is aangegeven in het antwoord op vraag 1. Het kabinet onderschrijft de urgentie hiervan en staat in nauw contact met diverse AI-bedrijven en -experts om te bespreken welke aanvullende inzet nodig is. In het kader van de Ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Verdienvermogen is recent bijvoorbeeld een sectortafel omtrent digitale diensten en AI georganiseerd. Ook met mijn Europese en internationale counterparts trekken we nauw samen op als het gaat om AI-beleid.

5
Gaat u het aanbestedingsbeleid aanpassen voor het AI-ecosysteem, door voorrang te kunnen geven aan Europese start ups?

[5] COM(2018) 795 final

Antwoord
De Europese aanbestedingsregels hebben als doel om te zorgen voor een gelijke toegang van alle Europese bedrijven tot de aanbestedingsmarkten van alle lidstaten. Ook bedrijven uit landen waarmee de EU een multilaterale of bilaterale handelsovereenkomst heeft, genieten dezelfde gelijke toegang. Het uitgangspunt van de aanbestedingsregels moet ook gelijke toegang blijven. Er wordt in Europa momenteel gekeken naar een Europees voorkeursprincipe in strategische sectoren en technologieën. In het algemeen wenst het kabinet een terughoudende inzet van een Europees voorkeursprincipe bij aanbesteden, waarbij per sector een zorgvuldige afweging moet worden gemaakt van de kosten en baten. Het instrument wordt in beginsel enkel ingezet om de weerbaarheid van de Unie te versterken en, wanneer minder ingrijpende maatregelen ontoereikend zijn, om strategische nieuwe markten te stimuleren. Ook vindt het kabinet het belangrijk dat een dergelijke principe gelijkgestemde handelspartners niet belemmert. Volgens het kabinet zijn digitale diensten, waaronder cloud en AI, mogelijk ook een sector waar een gerichte inzet van een dergelijk voorkeursprincipe wenselijk kan zijn om de weerbaarheid van de Unie te versterken. Een voorstel voor een Europees voorkeursprincipe wordt momenteel ook gedaan in de Cloud & AI Development Act, dat onderdeel is van het Tech Sovereignty Package. Het fiche hierover is 26 juni jl. met uw Kamer gedeeld[6]. Hiermee worden in Europa momenteel de eerste stappen gezet om Europese bedrijven voorrang te kunnen geven bij aanbestedingen.

6
Hoe kijkt u naar Europese collega's die al overstappen naar Europese alternatieven als Chapsvision en Mistral?

Antwoord
Ik sta positief tegenover de keuze van Europese collega's voor Europese alternatieven zoals Chapsvision en Mistral. De wens van het kabinet is deze beweging ook voor de Nederlandse overheid in te zetten. In het huidige (generatieve) AI-beleid wordt al een voorkeur uitgesproken voor Europese alternatieven.[7] Binnen de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) wordt het gebruik van open en Europese AI-modellen verder gestimuleerd, bijvoorbeeld door de voorkeur voor Europese en open taalmodellen centraal te stellen in een visie op de inzet van generatieve AI-modellen.

7
Op welke manier gaat u invulling geven aan AI-Talentenstrategie van de Europese Unie en is dit op dit moment voldoende?

Antwoord
De Europese Unie heeft geen afzonderlijke AI-Talentstrategie. Wel vormt skills een van de vijf domeinen waar de Europese Commissie via het AI Continent Action Plan extra op gaat inzetten. De uitvoering hiervan vindt plaats via bestaande EU-programma's, zoals Digital Europe en ESF+. Het kabinet ontwikkelt binnen de ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat momenteel een Talentstrategie met aandacht voor digitaal talent, inclusief AI-talent. Hierover zal de Tweede Kamer op korte termijn worden geïnformeerd.

8
Bent u bereid om het gesprek aan te gaan met bedrijven als Anthropic om hen naar NL en Europa te halen?

---

[6] Kamerstukken II 2025/2026, 22 112, nr. 4395
[7] https://open.overheid.nl/documenten/bc03ce31-0cf1-4946-9c94-e934a62ebe73/file

Antwoord
Het kabinet is doorlopend in contact met internationaal leidende bedrijven om hen ervan te overtuigen zich in NL en Europa te vestigen. De Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) speelt hierin een sleutelrol en spreekt regelmatig met bedrijven. Daarnaast zet het kabinet onder het industrieprogramma digitale diensten en AI extra in op internationale bedrijven die actief zijn in de digitale sector, vanwege het inherent internationale karakter van digitale diensten en AI.

9
Het NADI en de NII moeten een grotere rol spelen in soevereine AI, maar kunnen in de huidige opzet weinig tot stand brengen. Erkent u dat er geen rendementseisen aan innovatie-investeringen zouden moeten zitten en dat het financieren van deze instellingen buiten de middelen zou moeten vallen?

Antwoord
Het kabinet heeft voor de Nationale Investeringsinstelling een saldo-neutrale kapitaalstorting voorzien van 3 tot 5 miljard euro. Daarom zet de instelling in op een positief rendement, waardoor de NII revolverend kan investeren en geld mobiliseren. Tegelijkertijd hoeft dit geen marktconform rendement te zijn, zo krijgt de NII voldoende ruimte om additioneel aan de markt te opereren en dus risico te nemen.

Voor NADI geldt inderdaad dat een volledige revolverendheidsdoelstelling op gespannen voet staat met de risicotolerantie die nodig is om de organisatie effectief te laten opereren. Dit vraagstuk neemt het kabinet mee in de verdere vormgeving van NADI. Daarover zal uw Kamer spoedig worden geinformeerd.

Inhoudelijk verwacht het kabinet zeker dat NADI een rol kan spelen bij het versterken van de Nederlandse en Europese AI-positie. Het doel van NADI is om technologische doorbraken te realiseren voor grote maatschappelijke uitdagingen. Het ligt voor de hand dat AI en andere digitale technologieën daar een bijdrage aan kunnen leveren.

De Nationale Investeringsinstelling sluit in de financieringsketen aan op het NADI en andere, meer innovatiesubsidiegerichte, instrumenten maar staat dichter op de markt om een brugfunctie te vervullen. Daarom gelden andere rendementsafwegingen tussen beide instellingen.

10
Deelt u het perspectief dat Nederland de economische motoren van de nabije toekomst zou moeten omarmen en dat we snel in actie moeten komen. En bent u voornemens om AI hoog te agenderen binnen het eigen ministerie?

Antwoord
Ja. Dat beeld deelt het kabinet. Daarom zet het kabinet met de Nationale Technologiestrategie en de Ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Verdienvermogen ook stevig in op nieuwe technologie- en marktontwikkeling. AI is in beide programma's opgenomen en daarmee geprioriteerd in de economische agenda van dit kabinet.

11
Gaat u in de MR pleiten voor een interministeriële commissie AI?

Antwoord
Zie de beantwoording van vraag 3.

12
Gaat het kabinet inzetten op een Europese spoed-top om de gevolgen van AI op onze economie en samenleving om te zetten in actie en ervoor te zorgen dat er geïnvesteerd gaat worden?

Antwoord
AI is al regelmatig onderwerp van gesprek in EU-verband. Het kabinet ziet geen noodzaak in te zetten op een Europese spoed-top. Het kabinet pleit al langere tijd voor een Europese investeringsagenda op digitale technologie, met daarin prominente aandacht voor AI. Met de recent afgekondigde AI-pakketten, waaronder het AI Continent Action Plan en het Tech Sovereignty Package, zien we dat de Europese Commissie daar ook steeds meer op inzet. AI en deze AI-pakketten zijn regelmatig onderwerp van bespreking bij de Telecomraden, de Digital 9+ en de Europese AI Board. Daarnaast vindt dit jaar van 14 oktober tot en met 17 november de Europese AI-innovatiemaand plaats, met drie AI-toppen: Internationale AI-top, AI in Science Summit en Apply AI Summit. Het kabinet zal hierbij samen met Europese partners optrekken om de Europese strategische autonomie op AI te versterken, in lijn met en ter uitvoering van de motie van de leden Klos, Dassen, Martens-America en El Boujdaini (Kamerstuk 21 501–20, nr. 2428). Daarbij zal het kabinet waar passend aansluiting zoeken bij industrie-initiatieven zoals de European Tech Creators Coalition (TCC), die bijdragen aan een versterkte Europese technologie- en investeringsagenda.